

31.6.5

43a → (משנה יב) 41a

1. עֲנִית או שָׁבוֹר או חָרוֹץ או יָבֵלֶת או גֵּרֵב או יִלְפֶת לא תִּקְרִיבוּ אֵלָהָ לָּהּ וְאִשָּׁהּ לֹא תִתְּנוּ מֵהֶם עַל הַמִּזְבֵּחַ לַה': וַיִּקְרָא כב, כב	
2. יָכָה ה' בְּשָׁחִין מִצָּרִים וּבְעַפְלִים וּבְטַחְרִים וּבְגִרְבֵּי וּבְחֶרֶס אֲשֶׁר לֹא תוֹכֵל לְחַרְפָּא: דְּבָרִים כח, כז	
3. וַיִּקְחוּ אֶת פִּיחַ הַכִּבְשָׁן וַיַּעֲמֵדוּ לִפְנֵי פְרָעָה וַיִּזְרֹק אֹתוֹ מִשֶּׁהָ הַשְּׂמִימָה וַיְהִי שָׁחִין אֲבַעְבֵּלֶת פֶּרֶס בְּאֶזְם וּבִבְהֶמָה: שְׁמוֹת ט, י	
4. וְאִם מִן הַצֹּאן קָרְבָּנוֹ מִן הַקְּשִׁיבִים אוֹ מִן הַעֲזִים לַעֲלֹה זָכָר תָּמִים יִקְרִיבֵנּוּ: וַיִּקְרָא א, י	
5. דָּבָר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אָדָם כִּי יִקְרִיב מִכֶּם קָרְבָּן לַה' מִן הַבְּהֶמָה מִן הַבָּקָר וּמִן הַצֹּאן תִּקְרִיבוּ אֶת קָרְבָּנְכֶם: וַיִּקְרָא א, ב	
6. וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת הַנֶּגַע וְהִנֵּה מֵרָאֵהוּ עֵמֶק מִן הָעוֹר וּבֹו שָׁעַר צָהָב דָּק וְטָמְא אֹתוֹ הַכֹּהֵן נִתֵּק הוּא צָרַעַת הָרֹאשׁ אוֹ הַזָּקֵן הוּא: וַיִּקְרָא יג, ג	
7. אִם עָלָה קָרְבָּנוֹ מִן הַבָּקָר זָכָר תָּמִים יִקְרִיבֵנּוּ אֶל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד יִקְרִיב אֹתוֹ לְרֹצְנוֹ לִפְנֵי ה': וַיִּקְרָא א, ג	
8. וְהַעֲבִרְתָּ כָל פֶּטֶר רָחֵם לַה' וְכָל פֶּטֶר שֶׁגֶר בְּהֶמָה אֲשֶׁר יִהְיֶה לָּהּ הַזָּכָרִים לַה': שְׁמוֹת יג, יב	
9. כָּל הַבְּכוֹר אֲשֶׁר יוֹלֵד בְּבִקְרָדָּהּ וּבְצֹאנָהּ הַזָּכָר תִּקְדִּישׁ לַה' אֱלֹהֶיךָ לֹא תַעֲבֹד בְּבָכָר שׁוֹרָד וְלֹא תִגַּז בְּכוֹר צֹאנָה: דְּבָרִים טו, יט	
10. וְהִיָּה עֲרֹכֶךָ הַזָּכָר מִבְּנֵי עֲשָׂרִים שָׁנָה וְעַד בֶּן שְׁשִׁים שָׁנָה וְהִיָּה עֲרֹכֶךָ חֲמִשִּׁים שָׁקָל כֶּסֶף בְּשָׁקָל הַקֹּדֶשׁ: וַיִּקְרָא כז, ג	
11. וְאִם נִקְבָּה הוּא וְהִיָּה עֲרֹכֶךָ שְׁלֹשִׁים שָׁקָל: וַיִּקְרָא כז, ד	
12. וְאִם זָבַח שְׁלָמִים קָרְבָּנוֹ אִם מִן הַבָּקָר הוּא מִקְרִיב אִם זָכָר אִם נִקְבָּה תָּמִים יִקְרִיבֵנּוּ לִפְנֵי ה': וַיִּקְרָא ג, א	

- I במדינה) שחיטת בכור which prevent מומים מושגים: משנה יב
- a white drops or running water in eyes: that aren't chronic (per above-listed parameters)
- b gums: internal gums that are merely cut but not uprooted
- c boils: various kinds of boils (גרב, חזזית) and warts (יבלת)
- i challenge: גרב is mentioned in תורה explicitly (v. 1 = "חרס"), as well as חזזית ("ילפת"), understood as מצרית (חזזית מצרית)
- 1 answer: חזזית may be unspecified; mention in תורה may be referring to חזזית מצרית
- (a) and: גרב in תורה is dry (doesn't heal); mention in משנה is moist, which heals
- (b) challenge: dry גרב does heal, per v. 2, which refers to moist גרב ("חרס") - followed by "cannot be healed"
- 2 rather: v. 1 - dry (inside or atop skin); משנה - moist (inside or atop); v. 2 - dry inside/moist atop skin, per v. 3
- d general conditions: old, sick or smelly
- i source: v. 4; each phrase excludes 1 of them;
- 1 justification: זקן won't get "better" unlike חולה, חולה is not its inevitable course unlike זקן; both of these are weak, unlike smelly and smelly is disgusting unlike זקן → all needed
- e forbidden use: if an animal was used for bestiality or killed someone - but there was only 1 witness or owner
- i source: v. 5; מן הבהמה (and not all בהמה - excludes ונרבע) and מן הצאן (מוקצה לע"ז) (excludes מן הבקר; (רובע ונרבע) - not נוגח - מן הצאן)
- 1 challenge: all three of these are to be killed (and there is no consideration of הקרבה)
- 2 answer: covers case of only one witness or only owner himself witnessed
- f gender confusion: טומטום or hermaphrodite
- i ת"ק: if it was a טומטום or hermaphrodite, not offered yet not slaughtered
- ii ד' ישמעאל: there is no greater מום than a hermaphrodite
- iii חכמים: he isn't even a בכור - may be shorn and used for work
- II Discussion re: טומטום and אנדרוניוס
- a understood: why בכור טומטום cannot be offered - might be נקבה; cannot be slaughtered (במדינה) - might be זכר
- b but: אנדרוניוס cannot be slaughtered in מקדש - might be נקבה; but במדינה, why not consider נקבות to be "חרוץ" (v. 1)
- i answer1 (אב"י): שבור: חרוץ (v. 1) → just as שבור is at bone, so חרוץ must be at bone
- ii answer2 (רבא): חרוץ cannot be at flesh in any case, since ברייתא interpreted גרב as חרס - it must be cut into skin, per v. 6 - then תורה should write חרוץ & not require גרב; → גרב wrote תורה to teach that חרוץ at flesh is not a מום
- c מום רע: ר' ישמעאל's opinion: to אב"י, perhaps he doesn't equate שבור: חרוץ; to רבא - only if it isn't visible; if it is - called "מום רע"
- i דבא: ר' ישמעאל's opinion based on certainty that אנדרוניוס is בכור - with מום? or is he in doubt, & arguing לומר דבא
- 1 to wit: if it is a בכור - it's got a מום (alternative - it's not a בכור)
- 2 practical difference: liability for מכות for גזירה ועבודה; or obligation to give it to כהן
- 3 proposed resolution: ר' אילעא - quotes ר"י - an אנדרוניוס is a בכור with in-born מום → he is certain
- (a) challenge: perhaps that statement is also based on "אם תמצי לומר"
- (b) answer: טומטום ואנדרוניוס (v. 4) excludes זכר, נקבה ברייתא (v. 7) reads זכר
- (i) attribution: cannot be ת"ק who regards אנדרוניוס as ספק (text doesn't exclude ספקות)
- (ii) cannot be: later חכמים (at end of משנה), as there is only 1 mention of זכר in re: בכור
- (iii) must be: ר' ישמעאל → he must regard it as certainty (if ספק, text wouldn't exclude ספקות)
1. rejection: it is מושגים of חכמים - there are 2 mentions in בכור - זכרים (v. 8) and זכר (v. 9)
- a. excluding: נקבה and then, via the 2nd פסוק, אנדרוניוס

- d discussion of חכמים' opinion: that אנדרוגינוס is not a בכור at all
- i ח"ה dispute only about אנדרוגינוס; all agree that טומטום is regarded as ספק – and, as בכור, is קדוש מספק
- ii דבא: if so, let it be reckon-able within ערכין
- 1 אנדרוגינוס reads הזכר (v. 10) as excluding טומטום as well as אנדרוגינוס
(a) answer: טומטום should be deleted from that ברייתא
- 2 ברייתא proposes reckoning טומטום as אשה ערך (v. 11)
(a) rejecting it: based on vv. 10-11, which exclude טומטום and אנדרוגינוס (answer: טומטום should be deleted...)
- 3 ברייתא reads v. 12 (אם זכר אם נקבה) as demanding certain זכר or certain נקבה – excluding ונדרוגינוס טומטום
(a) answer: טומטום should be deleted from that ברייתא
- 4 ברייתא זכר (v. 7) excludes נקבה (from עולה); זכר (v. 4) excludes טומטום ואנדרוגינוס (a: טומטום should be deleted...)
- 5 ברייתא זכב: תוספתא זבאים – birds that are טומטום ואנדרוגינוס (כלב), מחיר אתנו, מוקצה, נעבד, all generate טומאת בגדים
(if they killed via מליקה – considered נבלה)
(a) ט"א אלעזר ד' excepts ט"א
(b) reasoning: anywhere the תורה demands זכר או נקבה, זכר או ט"א are excluded; no such demand in re: עוף
(c) answer: טומטום should be deleted from that ברייתא
- 6 ברייתא מקדישין nor קדושים טריפה, כלאים, יוצא דופן, ט"א – ר"א
(a) שמואל – קדושים – can't become תמורה; מקדישין – can't generate תמורה
(b) answer: טומטום should be deleted from that ברייתא
- 7 ברייתא (parallel to #6): טריפה, כלאים, יוצא דופן, ט"א – 5 which aren't קדושים nor מקדישין
(a) cannot suggest: that טומטום be deleted – as then there are only 4
(b) answer: delete טומטום and replace it with יתום (born after its mother died – פסול להקרבה)
- 8 proposal: it is a dispute among תנאים:
(a) מום/בכור is אנדרוגינוס – ר' ישמעאל quotes ר' אילעא ברייתא
(i) חכמים no קדושה at all
(ii) ר"ש (quoted by ר"ש בן יהודה): requirement is "זכר" – wherever it states זכר it excludes ט"א
(iii) cannot suggest: that טומטום be deleted from last statement; if so, חכמים=ר"ש
(iv) rather: they disagree about טומטום
1. ספק טומטום and consider אנדרוגינוס limit exclusion to חכמים.
2. קדושת בכור no → טומטום is a unique creature (not a ספק) ד"ש
(b) rejection: no one considers it a sui generis; dispute about זכר ונקבה
(i) if: it urinates from male organ – all agree that it is a זכר
(ii) but if: it urinates from female orifice, dispute if מקום זכרות (ספק) or not (קדוש לא קדוש)
(iii) per: ר"א's ruling – if an animal urinates from מקום נקבות – certain חולין
1. ד' יוחנן. why isn't ר"א concerned about ת"ק nor about ר' ישמעאל?
a. question: why didn't he include בתראי? (per ר"ח that they agree that טומטום is a ספק)
b. answer: ר' יוחנן doesn't consider ר"ח's assessment valid
i. if so: why doesn't ר' יוחנן merely comment that ר"א followed בתראי?
ii. answer: that is his comment – why did ר"א ignore two to follow one?
2. ד"א followed ר"ל – doubt about טומטום is only about humans, as זכרות and נקבות are in one place
a. however: in re: animals, identity follows urination
b. challenge: why not be concerned that the locations switched?
c. counter: does that follow ר"מ who is חושש למיעוט?
i. block: even רבנן might agree here; since it is an odd animal, it may have also switched
3. proposal: that principle – once it is odd, we consider other unlikely oddities – is מחלוקת תנאים:
a. ברייתא 1: if a טומטום gives or receives קידושין – valid → חולץ and לאשתו חולץ
b. ברייתא 2: the wife of a טומטום gets חליצה but not ייבום
i. assumption: all agree with ר"ע that a born סריס has no חליצה or ייבום
ii. dispute: 1 ברייתא – we do not assume אישתני אישתני; הואיל ואישתני – 2 ברייתא – we do assume that
c. rejection: all agree to ...ואישתני; הואיל ואישתני; dispute is ר"א/ר"ע
i. question: who is interpreting ר"ע – אישתני סריס – but אישתני טומטום needs חליצה
ii. cannot be: ר' יהודה, as he considers a טומטום who proves to be male – סריס
iii. must be: ר' יוסי בר יהודה – טומטום shouldn't perform חליצה, as he may prove to be סריס
iv. challenge: sometimes they are found to be נקבה; rather – could be נקבה, or סריס
v. difference (רבא): לר"י, no חליצה, not במקום אחים and no value to חליצה if no other אחים